

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

Niemcy – rok po euforii zjednoczenia

Tożsamość Niemców wschodnich
Gospodarka rynkowa w nowych kra-
jach RFN

Kościół ewangelicki w NRD
Prawne aspekty zjednoczenia

Pojednanie polsko-niemieckie

Wypowiedzi naukowców i publicystów

Oceny i omówienia

1991

4

Przegląd Zachodni, nr 4, 1991

PL ISSN 0033-2437

Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu

WYSOKA
ZJEDNOCZONA
POLSKA
W
N
R
D
A
N

tytuł Zachodni

PRZEGLĄD ZACHODNI

D W U M I E S I E C Z N I K

SPIS TREŚCI

NIEMCY - ROK PO EUFORII ZJEDNOCZENIA

ARTYKULY

<i>Anna Wolff-Powęska</i> , Niemcy wschodni w poszukiwaniu nowej tożsamości	3
<i>Zdzisław W. Puślecki</i> , Nowe kraje związkowe Republiki Federalnej Niemiec na drodze do gospodarki rynkowej	35
<i>Piotr Kalka, Ilona Romiszewska</i> , Wprowadzanie gospodarki rynkowej w byłej NRD (wybrane zagadnienia)	59
<i>Janusz Ruszkowski</i> , Opozycyjna rola kościoła ewangelickiego w Niemieckiej Republice Demokratycznej (1971-1989)	81
<i>Kay Hailbronner</i> , Prawne aspekty zjednoczenia dwóch państw niemieckich	101

POJEDNANIE POLSKO-NIEMIECKIE

<i>Antoni Czubiński</i> , Czy w stosunkach polsko-niemieckich istnieje potrzeba pojednania?	125
<i>Przemysław Hauser</i> , Doświadczenie historii i przyszłość stosunków polsko-niemieckich (kilka refleksji nad wielką polityką, znaczeniem czynnika ekonomicznego i rolą nauki)	128
<i>Jerzy Holzer</i> , Wrogość, pojednanie, wspólnota interesów	134
<i>Lech Janicki</i> , Pojednanie polsko-niemieckie. Antynomia czy signum temporis?	137
<i>Bernadette Jonda</i> , Poprzez poznanie ku porozumieniu, poprzez porozumienie ku pojednaniu	141
<i>Andrzej Kwiecki</i> , Pojednanie urzeczywistnione	146
<i>Hubert Luszczynski</i> , „Pojednanie” – czy to właściwa kategoria w odniesieniu do polsko-niemieckiego partnerstwa szkół?	151
<i>Zbigniew Mazur</i> , O pojednaniu sceptycznie	157
<i>Józef Muszyński</i> , Kilka uwag w związku z ankietą „Przeglądu Zachodniego”	162
<i>Hubert Orłowski</i> , O potrzebie pojednania	165
<i>Andrzej Sakson</i> , Moralny wymiar pojednania polsko-niemieckiego	168
<i>Maria Wagińska-Marzec</i> , Refleksje o pojednaniu	171
<i>Maria Wanatowicz</i> , Nauki humanistyczne wobec koegzystencji Polaków i Niemców	174
<i>Tadeusz S. Wróblewski</i> , Pojednanie polsko-niemieckie potrzebne, ale czy możliwe?	177
<i>Ryszard Wojna</i> , Kilka refleksji na temat procesu pojednania między Polakami a Niemcami	180
<i>Zbigniew Zakrzewski</i> , Polska-Niemcy	183
<i>Zygmunt Zieliński</i> , Niemcy-Polacy – pojednanie	193
<i>Maria Zmierzak</i> , Pojednanie oznacza normalność	200

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Karl Kaiser</i> , Deutschlands Vereinigung. Die internationale Aspekte (omów. Z. Mazur)	203
Wewnętrzno-polityczne i międzynarodowe aspekty jedności Niemiec. Pod red.	
K. A. Wojtaszczyka (omów. A. Wolff-Powęska)	205
Timothy Garton Ash (omów. Niemiecko) NRD (omów Z. Mazur)	208

Günter Grass, Niemieckie rozliczenia. Przeciwko tępemu nakazowi jedności (omów. M. Tomczak)	211
Bernadette Jonda, Deutsch-polnischer Schüler- und Studentenaustausch. Ein Programm der Robert Bosch Stiftung. Dokumentation über die Jahre 1979-1989 (omów. M. Wagińska-Marzec)	213
Germans Against Nazism. Nonconformity, Opposition and Resistance in the Third Reich. Essays in Honour of Peter Hoffmann. F. R. Nicosia, L. D. Stokes [ed.] (omów. M. Maciejewski)	217
Bernd Rüthers, Carl Schmitt im Dritten Reich. Wissenschaft als Zeitgeist-Verstärkung? (omów. H. Olszewski)	220
Przemysław Hauser, Śląsk między Polską, Czechosłowacją a separatyzmem. Walka Niemiec o utrzymanie prowincji śląskiej w latach 1918-1919 (omów. M. Wanatowicz)	224
Maria Kruk, Federalizm socjalistyczny (zasady konstytucyjne) (omów. A. Fonfara) .	226
In bester Versetzung? Anmerkungen zum 40. Geburstag des Grundgesetzes. Hrsg. von M. Buchwald (omów. A. Fonfara)	229
Tomasz G. Pszczołkowski, Ordoliberalizm. Społeczno-polityczna i gospodarcza doktryna neoliberalizmu w RFN (omów. P. Kalka)	232
Von Zuwanderern zu Einheimischen. Hugenotten, Juden, Böhmen, Polen in Berlin. Hrsg. von S. Jersch-Wenzel, B. John (omów. W. Molik)	234
Nord und Süd in der deutschen Geschichte des Mittelalters. Akten des Kolloquiums veranstaltet zu Ehren von Karl Jordan, 1907-1984, Kiel, 15.-16. Mai 1987. Hrsg. von W. Paravicini (omów. J. Strzelczyk)	238

NOTY

Kazimierz Wójcicki, Czy bać się Niemców? (omów. T. S. Wróblewski)	242
Władysław Czapliński, Obywatelstwo w procesie normalizacji stosunków RFN-PRL i RFN-NRD (omów. A. Graś)	243
Niemcy w polityce międzynarodowej 1919-1939. T. I. Era Stresemanna. Pod red. S. Sierpowskiego (omów. D. Matelski)	244
Auf dem Weg zum Binnenmarkt. Europäische Integration und deutscher Föderalismus. Pod red. J. Thiesa, W. Wagnera (omów. I. Romiszewska)	245
Das Ende der Teilung: der Wandel in Deutschland und Osteuropa. Hrsg. von J. Thies, W. Wagner (omów. Z. W. Puślecki)	245
Ingo Kolboom, Vom geteilten zum vereinten Deutschland - Bilder in Frankreich (omów. J. Koprucka-Purol)	246
Czesław Luczak, Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu 10 września 1939-23 lutego 1945 (omów. M. Rutowska)	247
"Zbliżenia. Polska-Niemcy". (omów. H. Dmochowska)	248

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Grzegorz Pelczyński, Magdalena Wojciechowska, Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad ludnością rodziną	249
Bogdan Koszel, Polska pomiędzy Niemcami i Związkiem Radzieckim	250
Bogdan Koszel, Przemiany w Europie i partnerstwo polsko-niemieckie	251
Aleksander Fonfara, Aktualne aspekty przeobrażeń konstytucyjno-ustrojowych w Polsce i w Niemczech	253
Bogdan Koszel, Locarno i Europa Wschodnia. Problemy bezpieczeństwa europejskiego w latach dwudziestych	256

INHALT

- Anna Wolff-Powekska, Ostdeutschland auf der Suche nach einer neuen Identität
Zdzisław W. Puślecki, Die neuen Bundesländer der Bundesrepublik Deutschland auf dem Weg zur Marktwirtschaft
Piotr Kalka, Ilona Romiszewska, Die Einführung der Marktwirtschaft in die ehemalige DDR (ausgewählte Probleme)
Janusz Ruszkowski, Die oppositionelle Rolle der evangelischen Kirche in der DDR (1971-1989)
Kay Hailbronner, Juristische Aspekte der Vereinigung der zweier deutschen Staaten
Antoni Czubiński, Besteht in den polnisch-deutschen Beziehungen ein Versöhnungsbedürfnis?
Przemysław Hauser, Geschichtliche Erfahrungen und die Zukunft der polnisch-deutschen Beziehungen (einige Gedanken über die große Politik, die Bedeutung des ökonomischen Faktors und die Rolle der Wissenschaft)
Jerzy Holzer, Feindschaft, Versöhnung, Interessengemeinschaft
Lech Janicki, Polnisch-deutsche Versöhnung. Antinomie oder Signum Temporis?
Bernadette Jonda, Durch die Erkenntnis zur Verständigung durch die Verständigung zur Versöhnung
Andrzej Kwiecki, Verwirklichte Versöhnung
Hubert Luszczynski, "Versöhnung" - Is dies die eigentliche Kategorie in Hinblick auf die polnisch-deutsche Partnerschaft?
Zbigniew Mazur, Über die Versöhnung skeptisch
Józef Muszyński, Einige Bemerkungen zum Fragebogen des „Przegląd Zachodni“
Hubert Orłowski, Über das Versöhnungsbedürfnis
Andrzej Sakson, Die moralische Dimension der polnisch-deutschen Versöhnung
Maria Wagińska-Marzec, Gedanken über die Versöhnung
Maria Wanatowicz, Die humanistischen Wissenschaften angesichts der Koexistenz der Polen und der Deutschen
Tadeusz S. Wróblewski, Die polnisch-deutsche Versöhnung - gewiß notwendig; ist sie jedoch möglich?
Ryszard Wojna, Einige Gedanken zum Versöhnungsprozeß zwischen den Polen und den Deutschen
Zbigniew Zakrzewski, Polen - Deutschland
Zygmunt Zieliński, Deutsche - Polen - Versöhnung
Maria Zmierczak, Versöhnung bedeutet Normalität

CONTENS

- Anna Wolff-Powekska, East Germans in search for their new identity
Zdzisław W. Puślecki, New republic lands of the Federal Republic of Germany on the way to the market economy
Piotr Kalka, Ilona Romiszewska, Selected problems of introducing market economy in the former GDR
Janusz Ruszkowski, Oposition role of the evangelical church in the German Democratic Republic (1971-1989)
Kay Hailbronner, Juridical aspect of Reunion of the two German countries
Antoni Czubiński, Is there a need of reconciliation in Polish and German relations?
Przemysław Hauser, History and future of the Polish and German relations. Selected ideas on the great politics, the impoetance of the economy factor and the role of science
Jerzy Holzer, Hostility reconciliation, common interests
Lech Janicki, Polish and German reconciliation. A contradiction or signum temporis?
Bernadette Jonda, From encounter to reconciliation; from reconciliation to understanding
Andrzej Kwiecki, Reconciliation fulfilled
Hubert Luszczynski, "Reconciliation" - is it a proper category in reference to Polish and German partnership?
Zbigniew Mazur, Scepticism about reconciliation
Józef Muszyński, Remarks on the questionnaire in Przegląd Zachodni
Hubert Orłowski, On the need of reconciliation
Andrzej Sakson, Moral value of the Polish and German reconciliation
Maria Wagińska-Marzec, Remarks on reconciliation
Maria Wanatowicz, Human sciences on the coexistence of Poles and Germans
Tadeusz S. Wróblewski, Polish and German reconciliation necessary but possible?
Ryszard Wojna, Some remarks on the process of reconciliation between Poles and Germans
Zbigniew Zakrzewski, Poland - Germany
Zygmunt Zieliński, Germans and Poles - reconciliation
Maria Zmierczak, Reconciliation means normality